

Kotitalousvähennykseen oikeuttavien palveluiden ostaminen ja vähennyksen taso – mitä sanovat akavalaiset?

Artikkeli 4/2021

Artikkeli 4/2021

Kirjoittaja: Tomi Husa, asiantuntija, Akava

Avainsanat: verotus, kotitaloudet, palvelut

Päivämäärä: 7.4.2021

Yhteenveto

Artikkeli kuvailee akavalaisten kotitalousvähennyksen käyttöä koskevan kyselyn tuloksia. Akava Works selvitti yhteistyössä Kantarin kanssa 20–64-vuotiaiden akavalaisten palkansaajien kotitalousvähennyksen käyttöä sekä näkemyksiä kotitalousvähennyksestä. Kyselyn vastausaika oli 12.2.2021–21.2.2021. Kyselyyn vastasi 1 012 akavalaista.

Noin puolet akavalaisista vastaajista kertoo ostavansa erilaisia palveluita siksi, että kotitalousvähennys alentaa niiden hintaa. Suosituimpia palveluita ovat remonti- ja asennuspalvelut. Myös siivous- ja kotitalouspalveluita käyttää moni vastaaja. Suurin osa kotitalousvähennyksen käyttäjistä katsoo, että vähennyksen tason kasvattaminen nykyisestä lisäisi heillä palveluiden kulutusta. Vastaavasti he tinkisivät erityisesti siivouspalveluiden ostamisesta, mikäli kotitalousvähennystä ei olisi.

Vastanneista 46 prosenttia oli hakenut edeltävien 24 kuukauden aikana kotitalousvähennystä. Vastanneista 53 prosenttia ei ollut hakenut vähennystä ja vajaa prosentti ei osannut sanoa, oliko hakenut edeltävien 24 kuukauden aikana kotitalousvähennystä.

Akava Works

Akavan tiedontuotanto toimii nimellä Akava Works.

Akava Works tarjoaa monipuolisesti tietosisältöjä raportteina, selvityksinä ja tutkimuksina. Tavoitteenamme on lisäksi herättää yhteiskunnallista keskustelua erityisesti akavalaisille tärkeistä ja ajankohtaisista aiheista. Akava Works -sisällöt eivät ole Akavan virallisia kannanottoja.

Kotitalousvähennykseen oikeuttavien palveluiden ostaminen ja vähennyksen taso – mitä sanovat akavalaiset?

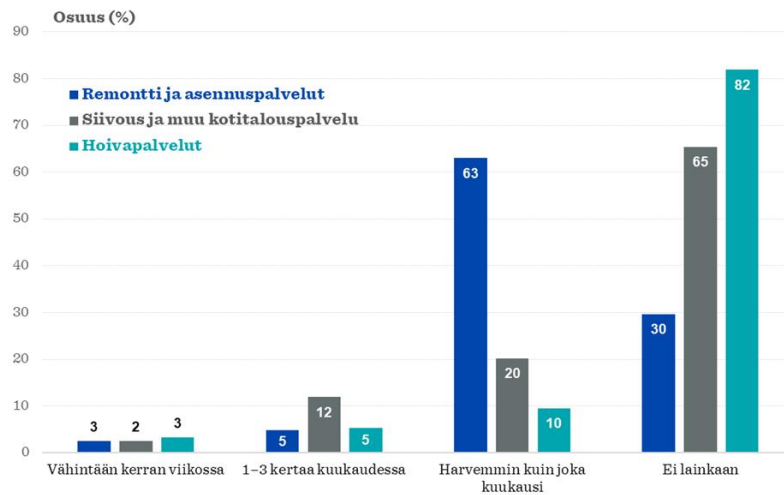
Artikkeli 4/2021

Noin puolet akavalaisista vastaajista kertoo ostavansa erilaisia palveluita siksi, että kotitalousvähennys alentaa niiden hintaa. Suosituimpia palveluita ovat remontti- ja asennuspalvelut. Myös siivous- ja kotitalouspalveluita käyttää moni vastaaja. Suurin osa kotitalousvähennyksen käyttäjistä katsoo, että vähennyksen tason kasvattaminen nykyisestä lisäisi heillä palveluiden kulutusta. Vastaavasti he tinkisivät erityisesti siivouspalveluiden ostamisesta, mikäli kotitalousvähennystä ei olisi.

Akava Works selvitti yhteistyössä Kantarin kanssa 20–64-vuotiaiden akavalaisien palkansaajien kotitalousvähennyksen käyttöä sekä näkemyksiä kotitalousvähennyksestä. Kyselyn vastausaika oli 12.2.2021–21.2.2021. Kyselyyn vastasi 1 012 akavalaista. Vastanneista 46 prosenttia oli hakenut edeltävien 24 kuukauden aikana kotitalousvähennystä. Vastanneista 53 prosenttia ei ollut hakenut vähennystä ja vajaa prosentti ei osannut sanoa, oliko hakenut edeltävien 24 kuukauden aikana kotitalousvähennystä.

Kotitalousvähennykseen oikeuttavia palveluita ovat kotia tai vapaa-ajan asuntoa varten ostetut remontti- ja asennuspalvelut, siivous ja kotitalouspalvelut sekä erilaiset hoivapalvelut. Näistä palveluista selvästi suosituimmat ovat erilaiset remontti- ja asennuspalvelut, joita ainakin joskus kertoo käyttävänsä peräti 70 prosenttia kaikista kyselyn vastaajista (kuvio 1). Ainakin joskus siivouspalveluita käyttää 35 prosenttia vastaajista ja pieni 14 prosentin joukko vastaajista käyttää siivouspalveluita vähintään kerran kuukaudessa. Hoivapalveluiden ostaminen on selvästi muita palveluita harvinaisempaa. Peräti 82 prosenttia kertoo, ettei osta koskaan kyseisiä palveluita.

Kuinka usein käytät tai ostat seuraavia palveluita?

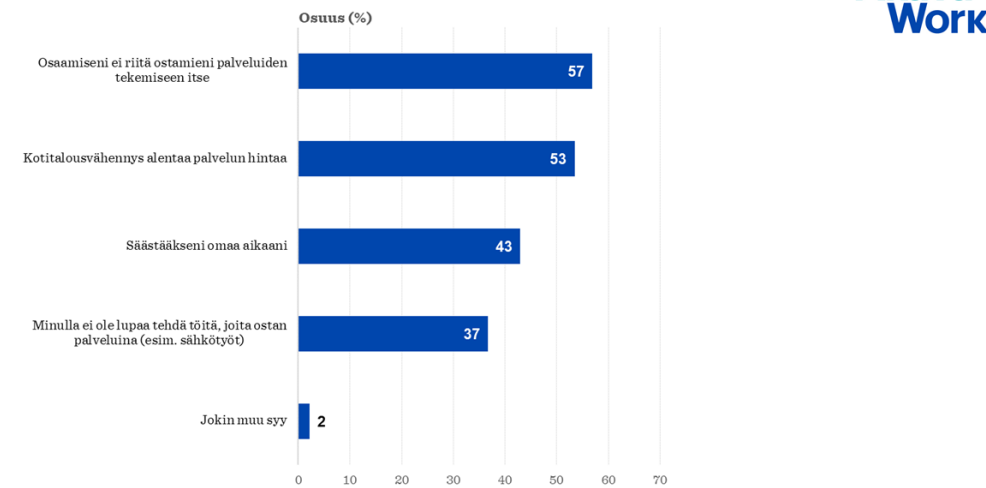
Lähde: Akava Works -kysely kotitalousvähennyksistä, 2021

Kuvio 1: Erilaisten palvelujen käytön frekvenssi vastanneiden joukossa.

Kotitalousvähennykseen oikeuttavia palveluita ostetaan monista syistä, joista mikään yksittäinen ei näyttäisi nousevan selvästi muita tärkeämmäksi (kuvio 2). Yli puolet vastaajista kertoo palveluiden ostamisen syyksi sen, etteivät omat taidot riitä palveluiden tekemiseen itse. Lisäksi itse tekemistä voi rajoittaa erilaisten lupien puute, mikä on ilmeistä esimerkiksi sähkötoissa. Runsas kolmannes vastaajista kertoo lupien puutteen palveluiden ostamisen syyksi. Vaikuttaisi myös siltä, että monet ostetuista palveluista ovat sellaisia, jotka olisi mahdollista tehdä itse, mutta ne päätetään ulkoistaa helpottaakseen omaa elämää.

Vastaajista 43 prosenttia kertoo oman ajan säästämisen tärkeäksi syyksi ostaa kotitalousvähennykseen oikeuttavia palveluita. Palveluiden ostamisen motiivien perusteella voisi myös väittää, että kotitalousvähennys itsessään lisää palveluiden kulutusta. Noin puolet vastaajista kertoo ostavansa kotitalousvähennykseen oikeuttavia palveluita sen takia, että kotitalousvähennys alentaa palvelun lopullista hintaa.

Miksi ostat kotitalousvähennykseen oikeuttavia palveluita?

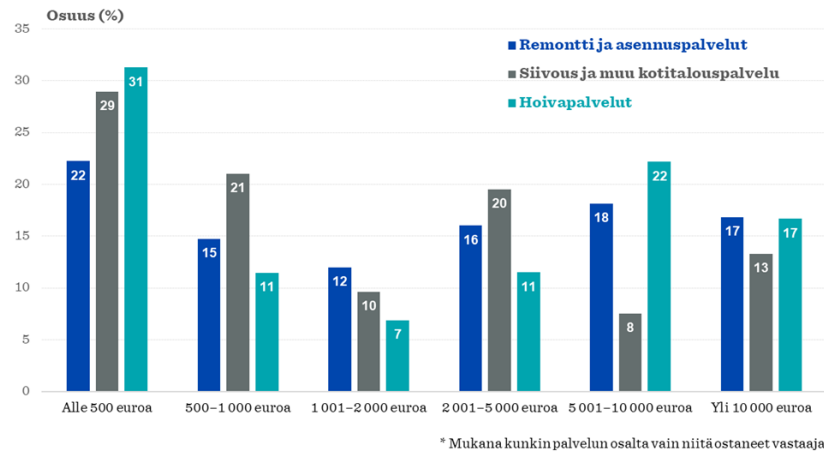
Lähde: Akava Works –kysely kotitalousvähennyksistä, 2021

Kuvio 2: Vastaajien kertomia syitä kotitalousvähennyksen oikeuttavien palveluiden ostamiseen. Vastaajat saivat valita useamman syyn.

Kuviossa 3 on kuvattu erilaisiin palveluihin vastaajien käyttämien rahasummien jakaumaa. Mukana on kunkin palvelun osalta vain ne vastaajat, jotka ovat edeltävien 24 kuukauden aikana ostaneet kyseistä palvelua. Remontti- ja siivouspalveluiden kohdalla noin puolet palveluita käyttäneistä osti niitä edellisen kahden vuoden aikana alle 2 000 eurolla. Siivouspalveluihin käytetään taas selvästi vähemmän rahaa, sillä puolet vastaajista osti palveluita enintään 1 000 eurolla.

Osa vastaajista oli ostanut erilaisia palveluita yli 10 000 eurolla edellisen kahden vuoden aikana, mikä kuukausitasolla tarkoittaa keskimäärin useita satoja euroja. Remonttipalveluita vähintään 10 000 eurolla ostaneita oli 17 prosenttia palveluita käyttäneistä, mikä on sama osuus kuin hoivapalveluita vähintään 10 000 eurolla ostaneilla. Siivouspalveluita vähintään 10 000 eurolla edellisen kahden vuoden aikana oli ostanut 13 prosenttia palveluita käyttäneistä.

Kuinka paljon kotitaloutesi on käyttänyt rahaa edellisen 24 kk:n aikana seuraaviin palveluihin?*

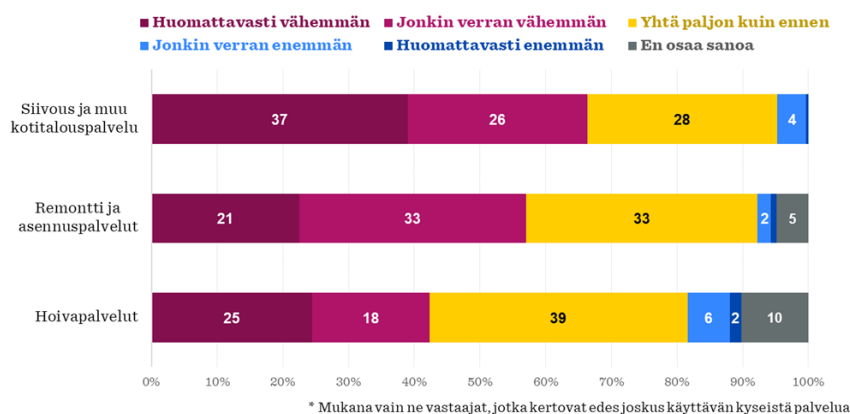
Lähde: Akava Works –kysely kotitalousvähennyksistä, 2021

Kuvio 3: Vastaajan kotitalouden erilaisiin palveluihin käyttämä raha. Mukana vain palveluita ostaneet vastaajat.

Miten kotitalousvähennyksen poistaminen vaikuttaisi erilaisten palveluiden kulutukseen?

Kuviossa 4 on esitetty kyselyyn vastanneiden näkemykset liittyen edellä mainittuun kysymykseen. Mukana ovat kunkin palvelun osalta vain ne vastaajat, jotka kertovat ainakin joskus käyttävän kyseistä palvelua (ks. kuvio 1). Hieman palvelun mukaan vaihdellen noin 30–40 prosenttia vastaajista kokee, ettei kotitalousvähennyksen poisto vaikuttaisi lainkaan vähennykseen oikeuttavien palveluiden ostamiseen. Jos kotitalousvähennyksen poistolla kuitenkin koetaan olevan jotain vaikutusta palveluiden kulutukseen, se on ennen kaikkea kielteinen. Siivous- ja kotitalouspalveluita ostavista vastaajista peräti 63 prosenttia kertoo kotitalousvähennyksen poiston vähentävän palveluiden kulutusta. Remonttipalveluiden kohdalla vastaava osuus on 54 prosenttia ja vastaavasti hoivapalveluiden kohdalla 42 prosenttia.

Jos kotitalousvähennys poistettaisiin, ostaisitko seuraavia palveluita...*

Lähde: Akava Works –kysely kotitalousvähennyksistä, 2021

Kuvio 4: Kotitalousvähennyksen poiston vaikutus vastaajien palveluiden kulutukseen. Mukana kunkin palvelun osalta vain ne vastaajat, jotka kertovat edes joskus käyttävän kyseistä palvelua.

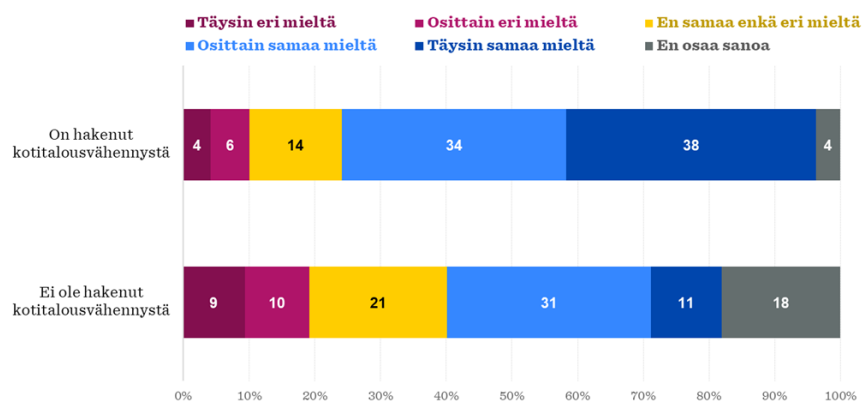
Vastaajien suhtautuminen kotitalousvähennyksen tason muutokseen

Kirjoitushetkellä kotitalousvähennyksen enimmäismäärä on 2 250 euroa vuodessa. Kotitalousvähennyksen saa vain ostetun palvelun työn osuudesta, jonka arvosta taas 40 prosenttia on verotuksessa vähennyskelpoista. Lisäksi kotitalousvähennykseen liittyy 100 euron omavastuu, eli mikäli vuodessa ostaa työtä alle 250 eurolla, kotitalousvähennystä ei saa lainkaan. Saadakseen maksimivähennyksen tulee työtä ostaa yritykseltä vuodessa 5 875 euron edestä ((5 875 euron x 40 %) - 100 euroa) = 2 250 euroa).

Jos kotitalousvähennyksen omavastuun suuruuteen ei kosketa, kotitalousvähennyksen tasoa voidaan parantaa kahdella tavalla. Joko vähennyksen enimmäismäärää nostetaan nykyisestä 2 250 eurosta tai vähennyskelpoisen työn prosenttiosuutta nostetaan nykyisestä 40 prosentista.

Mikäli kotitalousvähennyksen vähennyskelpoisen työn osuutta kasvatetaan, se nostaa kaikkien alle enimmäismäärän vähennystä käyttävien saamaa verohelpotusta. Tämä taas välillisesti laskee ostettujen palveluiden hintaa ja on omiaan lisäämään niiden kysyntää. Kotitalousvähennystä aiemmin hakeneista 72 prosenttia kertoo ostavansa enemmän palveluita, mikäli vähennyskelpoisen työn osuutta nostettaisiin (kuvio 5). Muista vastaajista näin ajattelee 42 prosenttia. Melko harva vastaaja on sitä mieltä, ettei vähennyskelpoisen työn osuuden nosto vaikuttaisi lainkaan kulutettuihin palveluihin. Aiemmin kotitalousvähennystä hakeneista näin ajattelee vain 10 prosenttia ja muista 19 prosenttia.

Verotuksessa voi vähentää 40 % työn osuudesta. Jos vähennettävää osuutta nostettaisiin, ostaisiin enemmän tai kalliimpia palveluita.

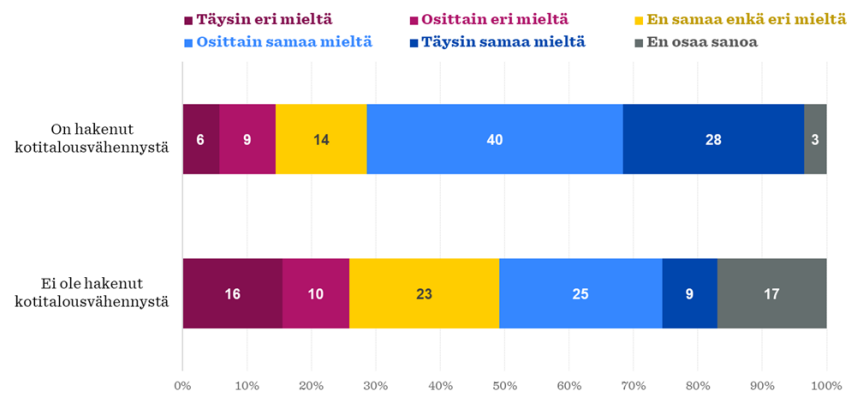
Lähde: Akava Works –kysely kotitalousvähennyksistä, 2021

Kuvio 5: Vastaajien suhtautuminen verotuksessa vähennettävän työn osuuden kasvattamiseen. Kotitalousvähennystä hakeneet ovat ne vastaajat, jotka edeltävien 24 kuukauden aikana on hakenut vähennystä.

Toinen tapa parantaa kotitalousvähennyksen tasoa on nostaa sen enimmäismäärää. Enimmäismäärän nostaminen toisaalta hyödyttää vain niitä kotitalousvähennyksen saajia, jotka myös nykyään hakisivat täyttäneen kotitalousvähennystä. Jos henkilöllä ei aiemmin ollut aietta hakea kotitalousvähennyksen enimmäismäärää, miksi hän tekisi niin enimmäismäärän kasvaessa?

Kyselyyn vastanneista aiemmin kotitalousvähennystä hakeneista 68 prosenttia kertoo ostavansa suuremmalla summalla palveluita, mikäli kotitalousvähennyksen enimmäismäärää nostettaisiin (kuvio 6). Muista vastaajista samaa mieltä oli selvästi pienempi 34 prosentin joukko, mikä on varsin ymmärrettävää. Jos henkilö ei hae nykyään lainkaan kotitalousvähennystä, vähennyksen enimmäismäärän nostaminen ei luultavasti tee siitä hänelle merkittävästi houkuttelevampaa. He, joiden mielestä vähennyksen enimmäismäärän nostolla ei olisi vaikutusta palveluiden kulutukseen ovat selvä vähemmistö. Näin ajattelee 15 prosenttia nykyään kotitalousvähennystä käyttävistä vastaajista ja 26 prosenttia muista vastaajista.

Jos kotitalousvähennyksen enimmäismäärä nostettaisiin, ostaisiin enemmän tai kalliimpia palveluita.

Lähde: Akava Works –kysely kotitalousvähennyksistä, 2021

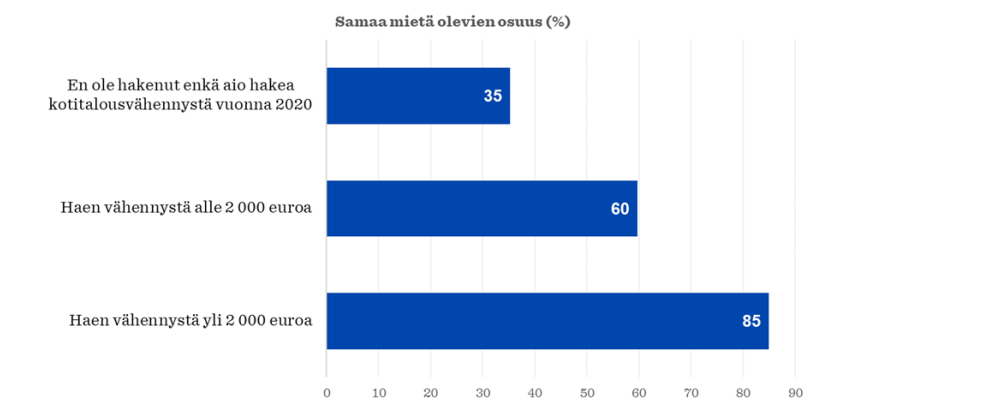
Kuvio 6: Vastaajien suhtautuminen kotitalousvähennyksen enimmäismäärän kasvattamiseen. Kotitalousvähennystä hakeneet ovat ne vastaajat, jotka edeltävien 24 kuukauden aikana on hakenut vähennystä.

Kuten aiemmin on mainittu, kotitalousvähennyksen enimmäismäärän nostaminen kasvattaisi saadun vähennyksen määrää vain heidän tapauksessansa, jotka myös nykyään hakisivat täyttä vähennystä. On kuitenkin mahdollista, että osalla näistä henkilöistä saadun vähennyksen kasvu ei niinkään johtuisi ostettujen palveluiden lisääntymisestä, vaan joka tapauksessa ostettavien palveluiden ”valumisesta” vähennyksen piiriin. Saadakseen tällä hetkellä maksimivähennyksen työtä tulisi ostaa vuodessa 5 875 eurolla. Jos esimerkiksi tiedossa on välttämätön kattoremontti, jossa työn osuus maksaa 10 000 euroa, kotitalousvähennyksen enimmäismäärän nostaminen kasvattaisi saadun vähennyksen määrää nykyisestä. Itse päätökseen ostaa kattoremontti vaikuttaa kuitenkin todennäköisemmin katon teknisen käyttöiän vastaantulo kuin muutokset kotitalousvähennyksen enimmäismäärän tasoon.

Jopa 85 prosenttia kertoo käyttävänsä enemmän rahaa palveluihin, mikäli vähennyksen enimmäismäärää nostettaisiin.

Vaikka palveluita ostetaan riippumatta kotitalousvähennyksen enimmäismäärästä, luultavasti tapahtuu myös vähennyksen käytön optimointia. Toisin sanoen osa vähennyksen saajista välttää ostamasta kalenterivuoden aikana enempää palveluita kuin mihin on mahdollista saada kotitalousvähennystä. Tällaisessa tapauksessa vähennyksen enimmäismäärän nostaminen voi lisätä palveluiden kulutusta. Myös kyselyn aineisto antaa viitteitä, että tietynlaista optimointia harrastetaan. Erityisesti juuri ne vastaajat, jotka verovuonna 2020 hakevat täyttä tai lähes täyttä vähennystä ovat sitä mieltä, että vähennyksen enimmäismäärän nostaminen lisäisi heidän palvelujen ostoa (kuvio 7). Vähintään 2 000 eurolla vähennystä hakevista jopa 85 prosenttia kertoo käyttävänsä enemmän rahaa palveluihin, mikäli vähennyksen enimmäismäärää nostettaisiin.

Jos kotitalousvähennyksen enimmäismäärä nostettaisiin, ostaisiin enemmän tai kalliimpia palveluita.

Lähde: Akava Works –kysely kotitalousvähennyksistä, 2021

Kuvio 7: Osuus vastaajista, jotka kertovat ostavansa enemmän ja/tai laadukkaampia palveluita, jos kotitalousvähennyksen enimmäismäärää nostettaisiin. Osuutta on tarkasteltu sen mukaan, paljonko vastaaja kertoo hakevansa vähennystä vuonna 2020.